

כי
מי נח לאת לי אשר נשבעתי מעבר מירכז עוד על הארץ
כן נשבעתי מקצף עליך ומגערך: כי ההרים ימוש
והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא
תמוט אמר מרחקך ידוה:

(ספר נח)

ומה עשה הקדוש ברוך הוא. (עג) פשט יד
ימינו ונשבע לו שלא להביא המבול עוד על
הארץ. שנאמר וישטיה נח. טו כי מי נח זאת לי
אשר נשבעתי וגו'. ונתן קשת לאות ברית שבועה
פינו לבין הארץ. שנאמר (בראשית ט, יג) את קשתי
נתתי בענן וחייתה לאות ברית. (עו) והתקינו
תקמים שיהיו מזכירין שבועת נח בכל יום.
(עז) שנאמר וברבים יא, כא למען ירבו ימיהם וימי
בניהם על האדמה.

חברא 8 כ

שמעון בן שטח
טומאת על כלי מתכות. כלי מתכות - דאורייתא
וינהו דכתיב יאך את הזהב ואת הכסף וגו' - לא
נצרכה אלא לטומאה ישנה. דאמר רב יהודה אמר
רב: מעשה בשל ציץ הפלכה שעשתה משתה לבנה,
ונטמא כל פליה, ושברתו תתנמן לצורף ורייתכן ועשה
מזון פלים חדשים, ואמרו תקמים: יתרו לטומאתן
ישנה. מאי טעמא: משום נדר מי חטאת נענו בה.

אמא 8 א

טהרת הטומאה שבכלים אמנם אפשר ע"י שכירתן, ודאי כיון
שבטל שימושן טומאתן בטלה, כמו כן בכל דרכי השימוש
האנושיים שמגרעות וטומאות דכקו בהם, ודאי בשבירה חלוטה
יסהרו. אמנם שכירה חלוטה תאבד את הכחות הרעים
מהמציאות, ואת הטובים ג"כ תחליש ותקטין. וכן בסדרי החיים
של החברה, המאבד ושואף להרס בועף ע"מ לתקן בחפזו,
יאבד רב טובה. רושם גדול בהרחקה מזה הדרך של פחו כמים,
נמצא בגזירת טומאה ישנה, למען לא יהי זה הדרך מורגל
להטהר מן הטומאות ע"י שכירת כל הכלי וכיטול שימוש אע"פ
שיעשהו כלי אחר מחדש, לא טוב הוא לאבד כלים בשביל
הטומאה שבהם על הסמך לבנותם בצורה חדשה, כ"א טהרת מי
חטאת היא עושה דרכה במתינות בהזאת שלישי ושביעי,
מטהרת את הטמאים מצד ההסכמה להכניע לחפץ עליון הגנוז
ונעלם מעין כל צופה. המצוה האחת שנאמר עליה ביחוד חקה
חקתי גזרה גורתי אין לך רשות להרהר אחריה. מטיפים של
אורה בהאמונה האמתית שכל המגרעות עומדות הנה להתקן, גם
הרעה היותר כוללת ונוראה, מר המות, הנה הוא עומד להראות
כי הוא טוב מאד³, ולהתקן כולו, שהוא אות על כל הרעות
הפרטיות שהן רק סעיפים ממנה. אמנם דרך התיקון הולך הוא
דרכו לאטו, יען שהוא איננו מאבד את הכחות הישנים עם
סדריהם כ"א מהפכם לטובה ולברכה, כאשר בכל כח היותר
שפל הוא משתמש העולות להיות לסעד לדברים קדושים
ונעלים. זה אנו רואים בטהרת מי חטאת, בהערה שמטהרת
אפילו טומאת מת. כלומר שמבארת שיתגלה לפנינו אור עולם
כזה וסדרי חיים כאלה, שנשכיל שגם החסרונות הרעים שהם
גודמים המות וההפסד גם הם יטהרו, ואיכה זה נרצה בדרך
תיקון פתאומי של הירוס ואבדון. ע"כ שמעון בן שטח ...
הוא מצא
ג"כ לגזור פומאה ישנה משום נדר מי חטאת, להשריש
בלבבות כי דרך התיקון של השחתה וכילוע, של שבירה
ואיבוד, אינו ראוי, גם כי זה הדרך אינו בטוח מטומאה ישנה,
ואם יאבד לשעה את הכחות הרעים עוד יתערו וישאפו
להתרומם ולחזור לסורם.

3
עה. שמעון בן שטח
נדר טומאה
על כלי מתכות. כלי מתכות דאורייתא ניהו דכתיב אך
את הזהב וגו', לא נצרכה אלא לטומאה ישנה כו', מ"מ
משום נדר מי חטאת נעלו בה. כלל ענין הטומאה ודרך
הטהרה ממנה, ודאי הם נסמכים אל החסרונות והמגרעות
הנמצאים בעולם בכל סוגיו, ובאדם בנפשו גופו ונסיותיו ביחוד.
והדרכים שבהם יתעלה הכל ויטהר מכל רע המושם עכשיו
עליהם כמשא לעיפה. והנה שני דרכים ישנם לטהרת רע עבר,
באשר הרע הנמוג בדרכי החיים הוא הולך ומתפשט לפי ערך
החלק שהוא נוטל בהם, ע"כ ישנה השקפה אחת שתסכים לבטל
ולאבד בבת אחת סדרים ערוכים ישנים שבהם נשרש הרע
והקלקול, ולבנות מהחומר העבר בנינים חדשים. זה הציור ישנו
בעולם בכללו, ומגיע ג"כ עד פרטיותו באדם, כשמוצא בנפשו
רעות ומגרעות מושרשות מאד, יש אשר יעלה על לבבו מחשבה
לכתת גופו ונפשו, עד אשר כחותיו יחלשו ויצערו, ועם השבירה
של הכחות כולם הלא ישברו כחות הרע וההפסד, ושוב ישוב
לבנות בנין הגון בסדר נכון ע"פ דרכי הצדק התורה והמצוה.
והנה אם היתה המדה הזאת נהוגה ביצירה בכלל, כבר הי' ראוי
לאבד עולם מלא בשביל החסרונות הרבים, בשביל העושק
והמרוצה והנבלות אשר השרישו שרשיהם בקרב המין האנושי.
אמנם אדון כל המעשים הוא אב הרחמים, והוא חס מלאבד כל
יציר פחות וכל כח מהמציאות, ע"כ רק במקום שאין דרך אחר
נמצא, שם יוצאת המדה של השחת שרוף וכלה, אבל הדרך
התמידית הוא לתקן בסבלנות באורך הזמן וברחמים רבים את
המגרעות, כאופן שגם הכחות הרעים לא יאבדו מן המציאות,
כ"א ישמשו לטובה...
ע"כ לא להרס ולבלע ראוי
שתהי' המגמה של החפץ בתיקון עצמו בפרט ובתיקון עולם
בכלל, בסדרי החיים המלאים להם מומין וחסרונות רבים, כ"א
לא להיות מהיר במעשה התיקונים, כי בבקשת התיקון המהיר
ע"י אין דרך כ"א לבלע ולאבד הדרכים הישנים, לאבד הטוב עם
הרע, אמנם הדרך הזאת נמצאת היא במקום שאין צד יותר נאות
אבל חלילה שתהי' דרך כבושה.

אמנם חכמים הורו

שדרך זה יוכל להחזיר ג"כ לטומאה ישנה, ורק ע"פ דרכה של תורה לטהר ולתקן בהארכת זמן ושמירת הכלי בשמו ושלמותו ילך התיקון הכללי במהלכו, ודרך זה ראוי להרשם בהנהגת הממלכה ג"כ. וכמה מסוכן הוא הדרך של הריסות הסדרים הישנים והחרבתם בשביל להביא איזה תיקונים נחוצים, כי כהתפשט מנהג כזה יקומו ממחבואם כל עז פנים וכל ריק ופחז, ויתנשא להעמיד חזון כמה שישלח יד בכל דבר מתוקן ומקובל, עד שהטהרה הרצויה ההולכת בדרך התורה היא חלילה תבטל מפני פחזות הפחזים וההדיוטים הקופצים בראש. משום נדר מי חטאת נגועו בה, להשריש יפה יפה כמה אנו חייבים להזהר שיהי' דרך התיקון בשמירת כל דבר העומד, ובהחזרה לטובה ולטהרה כל רע וכל טומאה מצד הכח הצפון והנעלם בעמקי גנויה של תורה בדרך שלו' ואמת, "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".⁶

אין אלא אלה האלה

אבל התיקון הבטוח והמלא הוא

ההחזרה לטובה, שהוא בא בתיקון של מתינות, אותו התיקון שיסד בו צור עולמים לשכלל את הבריאה כולה, לטהרה מכל טומאותיה, להחזיר כל כח רע ומפסיד לטובה מלאה וקיימת. "ושעשע יונק על חור פתו ועל מאורת צפוניו גמול ידו הדה", לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ד'".⁴ למדנו ממוצא דבר שאין שום כח פחות בעולם שאין משתמשים בו לתכלית הטוב והקדושה, וע"כ אין ראוי למהרס (ס) בהירוס ע"מ לתקן. וכך היא מדתו של מקום ב"ה, מאריך אפו וצופה לרשע וחפץ בהצדק, ומסבב עלילות שהכל יחזור לטובה ולברכה, ואין ראוי לטהר כלים בשבירה כ"א להזהר בגדר מי חטאת, המטהרת אפילו הטומאה היותר גדולה ומהפכת לטובה. ומה מכוונים הם הענינים שאירע מעשה כזה בבית המלכות, שע"פ הרוח השורר בעת של פרעות ומהפכות כימי שמעון בן שטח, שהי' צריך תיקונים נמרצים כמו בעניני התורה שתלה שמונים נשים ביום אחד להוראת שעה,⁵ וכמוהן בהליכות הממשלה כעדות סופרי דברי הימים, היתה הנטיה למהפכה של סדרים כדי לטהר ולתקן נטיה טבעית עד שמצד הרוח השורר בבית המלוכה, שברו את הכלים כדי לטהרם.

4 תקנותיו של שמעון בן שטח, שמכוונות היו להחזיר את הדורות הבאים, העומדים בפני גלות ארוכה, כיצד להחזיק ראש' במצבי החיים השונים, - מכוונות היו גם לשלבי צמיחת הישועה שבסיומה של הגלות, להודיענו לדורותינו אלה, כיצד להתמודד וכיצד לפעול עם הכוונה האלקית לתיקון כל הקשיים, ולהחזיר אתהולין המסוכן.

1 יש נדורנו צדיקים החשים בעומק לבם את כל הרעה וכל העוול, כל הרשעה וכל הטומאה, - ואין בכוחם לשאת ולסבול עוד. אין הם יוצאים, אמנם, במהפיכות, אך הם מקוררים את הלבבות מכל יחס של חיוב וכבוד אל הקיים - למסגרות, לשלטון ולצבא, מרוקנים את הנפש מכל שייכות, מכל אמון, מכל אהבה ומכל תקוה. הכל נגמר, לדעתם, והכל יכול להיחרב. מכוחם קמים אנשים, ריקים ופחזים, המלאים בכל מידות רעות, ואוהבים לשבור ולנתק, להכפיש ולקלל. תושבים הם, אותם צדיקים, לשבור ולבנות מחדש, - אולם לא ידעו ולא יבינו, שאחרי שחולל כבר כל הקודש, כל האמונה וכל היחס החיובי למדינה ולכל מסגרתיה, תשוב הטומאה הישנה לחופיע, וביותר סחי וזחמה.

15 עלינו להאמין בקדושה הגנוזה בעם ישראל, ובמיוחד בדורות אלו. להאמין שסופה של זו לנצח ולצאת אל הפועל. ואף אם נעלמת ונסתרת היא מאוד, - הלא בידינו הדבר. עלינו ללכת בדרכה של ההנהגה האלקית, - להשתדל להוסיף עוד נדבך של הארה, עוד הזאה של אמונה, עוד השפעה של תורה, עוד הטפות של רוממות רוח. באורך רוח ובעדינות נפש ניצמד לחכמה של ריבון העולמים, ניכנע לחפץ עליון, נתחבר באהבה לעם הזה ולדור הזה, עם כל כוהנותיו, פלגיו ורבדיו, ונדבק בסדר הזה של הגאולה, החולכת לאטה, עם כל קשייה וייסוריה. חלילה, לא ניתפס לעצבנות, לחוסר סבלנות ולא נחפש דרכי קיצור של שבירה וחולל בקיים.

רק מתוך אמונה גדולה ואהבת אמת, תאיר ותתגלה הקדושה הפנימית במרחבי האומה כולה, אף אצל אלה הפושעים והמורדים. "ובא לציון גואל ולשבי פשע

16 ביעקב".

5 כשיחת "רעוא דרעיון" של שנת-בראשית אמר מרן הרב זצ"ל:

רבים תוהים ושואלים על דרכי-י' בהליכות-עולמו, ומרובות השאלות שאין לנו תשובה עליהן.

ברם, מתוך שגילו לנו חז"ל, ש"היה הקב"ה בורא עולמות - ומחריבין (בראשית-רכה פ, א), ואילו משכנה את עולמנו זה, שוב לא החריבו, משמע שזו התכנית הטובה ביותר והמשוכללת ביותר - "יורא א-לקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד".

אמור מעתה, אם ישנן תמיהות ופליאות, הרי זה רק משום שקצרה רוח האדם מזהבין את מה שלמעלה מכוון תפיסתו והשגתו - "כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם" (ישעיה נה, ח).

אין אלא אלה האלה

אין אלא אלה האלה